

บันทึก

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประชุมการเลิกบริษัทจำกัดและผู้ชำระบัญชี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ สร.๐๕๐๓/๒๕๖ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๘ ความว่า กระทรวงเศรษฐกิจขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับองค์ประชุมการเลิกบริษัทจำกัด และตั้งผู้ชำระบัญชี ตามบันทึกของกระทรวงเศรษฐกิจมีว่า บริษัทนครหลวงประกันชีวิตแห่งประเทศไทย จำกัด จดทะเบียนวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการค้าหลายอย่าง และได้รับอนุญาตให้ประกอบการประกันภัยด้วย ได้ถูกกระทรวงเศรษฐกิจสั่งให้เลิกประกอบกิจการประกันภัยตามเงื่อนไขควบคุมกิจการประกัน ข้อ ๑๘ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุก แห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ บริษัทไม่ประสงค์ประกอบการค้าอื่นต่อไป จึงได้ดำเนินการเลิกบริษัท โดยเรียกประชุมวิสามัญเพื่อมีมติพิเศษเลิกบริษัทตามมาตรา ๑๒๓๖ (๔) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากมีผู้ถือหุ้นเข้าประชุมไม่ครบองค์ประชุมตามมาตรา ๑๑๗๘ จึงได้เรียกประชุมใหญ่ตามมาตรา ๑๑๗๙ วรรค ๒ ที่ประชุมได้มีมติให้เลิกบริษัทได้ แต่เพื่อให้มีมตินั้นเป็นมติพิเศษตามมาตรา ๑๑๙๔ จึงได้เรียกประชุมอีกครั้งหนึ่ง แต่มีผู้ถือหุ้นเข้าประชุมเพียงคนเดียว และได้รับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้นอีกคนหนึ่งให้เข้าประชุมแทน ที่ประชุมนั้นได้มีมติยืนยัน (มติพิเศษ) ให้เลิกบริษัทได้และตั้งผู้ชำระบัญชี ผู้ชำระบัญชีได้ยื่นคำขอจดทะเบียนเลิกบริษัทเพื่อชำระบัญชีต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทตามมาตรา ๑๒๕๔

กระทรวงเศรษฐกิจจึงขอหารือว่า การประชุมใหญ่ของบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีผู้ถือหุ้นเข้าประชุมเพียงคนเดียว และได้รับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้นอีกคนหนึ่งให้เข้าประชุมแทนด้วยนั้น จะถือเป็นการประชุมตามกฎหมายหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเศรษฐกิจแล้วเห็นว่า

๑. คำว่า “ประชุม” นี้ ตามความหมายธรรมดาเข้าใจได้ว่าเป็นการมาร่วมหารือกัน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานก็ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ชุมนุมกัน รวมกัน รวมปรึกษาหารือกัน รวบรวม” ดังนี้จึงเห็นได้ว่า การประชุมในกิจการใดๆ ก็ตามย่อมหมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเข้าร่วมปรึกษาหารือกัน ถ้ามีบุคคลเพียงคนเดียว จะถือว่าเป็นการประชุมหาได้ไม่

๒. เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัทโดยตลอดแล้ว ก็จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายกำหนดไว้ให้มีการประชุมก็เพื่อจะให้การร่วมปรึกษาหารือกัน แม้จะไม่มีบทบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งในเรื่องที่เป็นปัญหานี้ แต่ก็ยังพอที่จะอนุมานประกอบด้วยเหตุผลธรรมดาได้ว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งไปในทางที่ว่าต้องมียก

ประชุมตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาตรา ๑๑๗๘ บัญญัติว่า “ในการประชุมใหญ่ ถ้าไม่มีผู้ถือหุ้นมาเข้าประชุมรวมกันแทนหุ้นได้ถึงจำนวนหนึ่งในสี่แห่งทุนของบริษัทเป็นอย่างน้อยแล้ว ท่านว่าที่ประชุมอันนั้นจะปรึกษากิจการอันใดหาได้ไม่” มาตรา ๑๑๘๐ บัญญัติว่า “ในการประชุมผู้ถือหุ้นทั่วไปเป็นประชุมใหญ่ทุก ๆ ครั้ง ให้ผู้เป็นประธานในสภากรรณการนั่งเป็นประธาน (วรรคสอง) ถ้าประธานกรรมการเช่นว่านี้ไม่มีตัวก็ดี หรือไม่มาเข้าประชุมจนล่วงเลยเวลานัดไปแล้วสิบห้าวันที่ก็ดี ให้ผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งอยู่ในที่นั้นเลือกผู้ถือหุ้นคนหนึ่งจำนวนซึ่งมาประชุมขึ้นนั่งเป็นประธาน” มาตรา ๑๑๘๑ “ผู้นั่งเป็นประธานจะเลื่อนการประชุมใหญ่ใด ๆ ไปเวลาอื่นโดยความยินยอมของที่ประชุมก็ได้ แต่ในที่ประชุมซึ่งได้เลื่อนมานั้นท่านมิให้ปรึกษากิจการอันใดนอกไปจากที่ต่างมาแต่วันประชุมก่อน” จากบทบัญญัติของกฎหมายเหล่านี้ย่อมเห็นได้ว่า กฎหมายมุ่งประสงค์ให้มีจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่สองคนขึ้นไป จึงจะเป็นการประชุม เพราะถ้าเพียงคนเดียวแล้วจะเป็นการประชุมร่วมกันและจะมีการแบ่งหน้าที่เป็นประธาน กรรมการ และผู้ถือหุ้นย่อมไม่ได้อยู่ในตัว นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติของกฎหมายมาตราอื่น ๆ เช่น มาตรา ๑๑๙๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สนับสนุนอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากข้อความที่ว่า “ในการประชุมใหญ่ใด ๆ ข้อมติอันเสนอให้ลงคะแนน ท่านให้ตัดสินด้วยวิธีชুমมือ.... ฯลฯ”

๓. การที่มีผู้ถือหุ้นเข้าประชุมเพียงคนเดียว และได้รับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้นอีกคนหนึ่งให้เข้าประชุมแทนนั้น ก็ไม่อาจทำให้กลายเป็นบุคคล ๒ คนขึ้นได้ เพราะบทบัญญัติในมาตรา ๑๑๘๗<sup>๑</sup> ที่ยอมให้ผู้ถือหุ้นมอบฉันทะได้นั้นเป็นการมอบฉันทะเพียงให้ออกเสียงแทนเท่านั้น การจะออกเสียงแทนได้ก็จำเป็นต้องให้มีการประชุมขึ้นเสียก่อน เมื่อไม่มีการประชุมก็ย่อมไม่มีการออกเสียงได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า การประชุมใหญ่ของบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีผู้ถือหุ้นเข้าประชุมเพียงคนเดียว โดยได้รับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้นอีกคนหนึ่งให้เข้าประชุมแทนด้วย จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการประชุมให้เลิกบริษัทตามมาตรา ๑๒๓๖ (๔)<sup>๒</sup> แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ลงชื่อ) หยุด แสงอุทัย

(นายหยุด แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

<sup>๑</sup> มาตรา ๑๑๘๗ ผู้ถือหุ้นทุกคนจะมอบฉันทะให้ผู้อื่นออกเสียงแทนตนก็ได้ แต่การมอบฉันทะเช่นนี้ต้องทำเป็นหนังสือ

<sup>๒</sup> มาตรา ๑๒๓๖ อันบริษัทจำกัดย่อมเลิกกันด้วยเหตุดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

๑. ฯลฯ

๒. ฯลฯ

(๔) เมื่อมีมติพิเศษให้เลิก

๑. ฯลฯ

๒. ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา  
มกราคม ๒๕๐๘